

**Uchwała Nr XIII/271/2011
Rady Miejskiej w Gliwicach**

z dnia 17 listopada 2011 r.

w sprawie przyjęcia „Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2012”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.), na wniosek Prezydenta Miasta

**Rada Miejska w Gliwicach
uchwala:**

§ 1

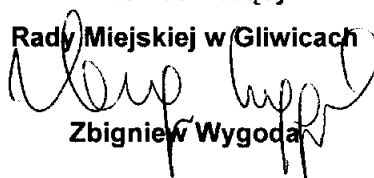
Przyjąć „Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2012” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Gliwice.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą od 1 stycznia 2012 r.

Przewodniczący
Rady Miejskiej w Gliwicach

Zbigniew Wygoda

Załącznik
do Uchwały Nr XIII/271/2011
Rady Miejskiej w Gliwicach
z dnia 17 listopada 2011 r.

**MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
NA ROK 2012**

Gliwice, październik 2011 r.

2

1. Wprowadzenie

Opracowanie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jest zadaniem wynikającym z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2012 jest zgodny z założeniami *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Gliwice na lata 2006–2015* oraz wpisuje się w *Strategię Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do roku 2022*.

Podstawą zapisów programu jest również „Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011–2015”, opracowany przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W sferze działań na poziomie regionalnym podstawowym dokumentem jest „Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie śląskim na lata 2011-2015”, przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 14 lutego 2011 r.

Główne podstawy prawne realizacji przedsięwzięć zawartych w programie to:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 70. poz. 793 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 62, poz. 593 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1443 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr 94, poz. 651),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2012 jest kontynuacją programów realizowanych na terenie Miasta Gliwice w latach poprzednich. Program opiera się na działaniach z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, które są zadaniami własnymi gminy określonymi w art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zadania te zostały szczegółowo opisane w dalszej części dokumentu.

2. Strategia profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w Unii Europejskiej

Zgodnie z artykułem 152 Traktatu, Unia Europejska jest odpowiedzialna za podjęcie działań związanych z problemami zdrowia publicznego, takimi jak szkodliwe i niebezpieczne spożycie alkoholu oraz uzupełnianie działań krajowych w tej dziedzinie. Europejski Trybunał Sprawiedliwości wielokrotnie stwierdzał, że zwalczanie szkodliwych skutków spożywania alkoholu stanowi istotny cel zdrowia publicznego. W 2001 r. Rada przyjęła zalecenie w sprawie spożywania alkoholu przez młodych ludzi, w szczególności dzieci i nastolatków.

Polityka Unii Europejskiej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zawiera się w dokumencie z dnia 24.10.2006 r. pn. „Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno - Społecznego i Komitetu Regionów. Strategia UE w zakresie wspierania państw członkowskich w ograniczaniu szkodliwych skutków spożywania alkoholu”.

Komisja określiła pięć tematów priorytetowych w zakresie przeciwdziałania niepokojącym zjawiskom, które dotyczą wszystkich państw członkowskich, a mianowicie:

- ochrona młodzieży, dzieci i dzieci nienarodzonych przed skutkami spożywania alkoholu,
- zmniejszenie liczby rannych i ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych spowodowanych spożyciem alkoholu,
- zapobieganie szkodliwym skutkom nadużywania alkoholu wśród dorosłych i ograniczenie negatywnego wpływu alkoholu w miejscu pracy,
- informowanie, szkolenie i podnoszenie świadomości na temat wpływu szkodliwego i niebezpiecznego spożywania alkoholu, a także w zakresie kultury spożywania alkoholu,
- opracowanie i prowadzenie wspólnej bazy danych na poziomie UE.

Większość państw członkowskich podjęła działania mające na celu ograniczenie szkód związanych z konsumpcją alkoholu, wiele z nich posiada dobrze opracowaną strategię w tej dziedzinie.

Pomimo wdrożenia strategii w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, zarówno na poziomie Wspólnoty, jak i na poziomie krajowym, zakres szkód wywołanych alkoholizmem, szczególnie wśród młodzieży, na drogach i w miejscach pracy, jest nadal wysoki we wszystkich państwach członkowskich, co powoduje, że zadania w tym zakresie należy poszerzać i doskonalić.

3. Strategia profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w Polsce

Założenia krajowej polityki społeczno-gospodarczej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi zawarte zostały w „Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015” Dokument ten przedstawia zdiagnozowane na terenie całego kraju problemy, którymi są:

- szkody zdrowotne wynikające ze spożywania alkoholu,
- nadmierna dostępność alkoholu,
- zaburzenia życia rodzinnego w związku z alkoholem, w tym szkody zdrowotne i rozwojowe dzieci z rodzin z problemem alkoholowym,
- picie alkoholu przez dzieci i młodzież,
- zjawisko przemocy w rodzinie w związku z używaniem alkoholu,
- pogarszająca się jakość działań podejmowanych przez gminy w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz wydatkowanie środków z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych na zadania nie związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
- naruszenie prawa związane z alkoholem,
- brak naukowych danych na temat strat ekonomicznych związanych z alkoholizmem.

Dla ograniczenia występowania powyższych zjawisk, „Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011 - 2015” określa osiem celów strategicznych:

1. ograniczenie szkód zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu,
2. zmniejszenie dostępności i zmiana struktury spożycia alkoholu,
3. ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego, w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym,
4. ograniczenie zjawiska picia alkoholu przez dzieci i młodzież,
5. ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom,
6. poprawa jakości działań podejmowanych przez gminy w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz ograniczenie wydatkowania środków finansowych na zadania niezwiązane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
7. ograniczenie przypadków naruszeń prawa w związku z alkoholem,
8. oszacowanie strat ekonomicznych związanych z alkoholem.

Drugim ważnym dokumentem związanym z problematyką profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na szczeblu krajowym jest „Narodowy Program Zdrowia na lata 2007-2015”, który między innymi określa cel operacyjny nr 2: *Zmniejszenie i zmiana struktury spożycia alkoholu oraz zmniejszenie szkód zdrowotnych spowodowanych alkoholem*. Dokument w tym obszarze wymienia następujące zadania:

1. ograniczenie dostępności alkoholu (zmniejszenie liczby punktów sprzedaży, ograniczenie dostępności alkoholu w pobliżu głównych dróg krajowych, egzekwowanie zakazu sprzedaży alkoholu nietrzeźwym i nieletnim),
2. ograniczenie ekonomicznej dostępności alkoholu,
3. ograniczenie nielegalnego obrotu napojami alkoholowymi (ograniczenie przemytu, ograniczenie nielegalnego gorzelnictwa, ograniczenie promocji napojów alkoholowych),
4. rozwijanie grup wsparcia,
5. wdrożenie procedury wczesnej diagnozy i krótkiej interwencji do praktyki lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej,
6. tworzenie i upowszechnianie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, nauczycieli i rodziców,
7. zwiększenie kompetencji nauczycieli, instruktorów i animatorów kultury, pedagogów oraz psychologów w zakresie profilaktyki problemów dzieci i młodzieży, w tym profilaktyki problemów alkoholowych,
8. zwiększenie dostępności pomocy profilaktycznej dla dzieci i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka.

4. Strategia profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie śląskim

Strategia działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych województwa śląskiego zawarta została w „Programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie śląskim na lata 2011-2015”. Misją określoną w programie jest podejmowanie, wzmocnienie i inspirowanie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie śląskim.

Rozwiązania dotyczące problemów alkoholowych opierają się na zagadnieniach horyzontalnych, stanowiących wspólne dla całego województwa kwestie dotyczące rozwoju lokalnego, równości szans, rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz zrównoważonego rozwoju.

Rozwiązaniami tymi są przede wszystkim:

- zwiększanie świadomości społecznej w zakresie właściwego postrzegania problemów alkoholowych,
- diagnozowanie problemów alkoholowych,
- profilaktyka problemów alkoholowych,
- leczenie uzależnienia i współuzależnienia,
- wspieranie osób i rodzin z problemem alkoholowym, w tym z problemem przemocy,
- integracja środowisk i podmiotów wsparcia z obszaru rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym przeciwdziałania przemocy.

„Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie śląskim na lata 2011-2015” określa następujące cele operacyjne:

1. wzmocnienie lokalnych systemów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie województwa śląskiego,
2. wzmocnienie podmiotów prowadzących leczenie, rehabilitację i reintegrację społeczną i zawodową osób uzależnionych od alkoholu,
3. badanie i monitorowanie problemów związanych ze spożywaniem napojów alkoholowych,
4. wsparcie działań kształtujących właściwe postawy społeczne wobec problemów alkoholowych.

Program stwarza możliwość tworzenia, popularyzowania i wspierania sieci partnerstwa publiczno-społecznego i publiczno-społeczno-prywatnego i zakłada realizację takich działań jak:

- organizowanie i współorganizowanie różnych form doskonalenia zawodowego osób działających w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień, w tym m.in.: konferencji, szkoleń, doradztwa, warsztatów, spotkań, wizyt studyjnych,
- organizowanie i współorganizowanie kampanii społeczno-edukacyjnych,
- zlecanie zadań przewidzianych dla wojewódzkiego ośrodka terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia,
- organizowanie otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych województwa śląskiego w dziedzinie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- zlecanie zadań samorządu województwa z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych samorządom lokalnym,
- prowadzenie i zlecanie badań oraz gromadzenie danych,
- kontrole merytoryczne i finansowe zleczanych zadań,
- udostępnianie informacji w zakresie problematyki uzależnień na stronach internetowych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej i Województwa Śląskiego,
- wydawanie publikacji,
- tworzenie i uaktualnianie baz danych,
- wspieranie finansowe tworzonych centrów integracji społecznej,
- realizację projektów z udziałem funduszy strukturalnych,
- promowanie dobrych praktyk.

5. Strategia profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w Gliwicach

Założenia polityki społecznej Miasta Gliwice w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zawarte są w dwóch głównych dokumentach:

1. „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Gliwice na lata 2006-2015”,
2. „Strategii Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do roku 2022”.

Misją polityki społecznej w Gliwicach jest tworzenie społecznych, kulturowych i materialnych warunków dla podniesienia jakości życia mieszkańców i ograniczenia obszarów wykluczenia społecznego. Jednym z celów określonych w dokumencie jest cel strategiczny „Dobry stan zdrowia mieszkańców”, w ramach którego określono kierunek działania „Profilaktyka i rozwiązywanie

problemów uzależnień". „Strategia Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do roku 2022” jest dokumentem planistycznym, dotyczącym rozwoju lokalnego, celów miasta oraz sposobów ich realizacji. Jednym z priorytetowych założeń Strategii jest podwyższenie poziomu jakości życia w mieście oraz zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do usług społecznych. W ramach tego priorytetu określono między innymi cel strategiczny „Miasto przyjazne dla mieszkańców o ograniczonych możliwościach samodzielnego rozwoju”, który zakłada działania:

- zapewnienie wszystkim grupom społecznym udziału w rozwoju miasta,
- ograniczanie patologii i marginalizacji.

Wymienione dokumenty strategiczne miasta są jedną z podstaw do opracowania „Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2012”.

6. Wybrane zadania zrealizowane przez gliwickie instytucje i organizacje pozarządowe w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w Gliwicach w 2010 r.

Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych

W ramach realizacji Programu zawarte zostały umowy na realizację zadań publicznych w dziedzinie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych z następującymi organizacjami pozarządowymi:

- Stowarzyszeniem Promocji Zdrowia i Trzeźwego Stylu Życia „SZANSA” – zadanie opierało się na prowadzeniu dyżurów terapeutycznych - z porad skorzystało 57 osób, przeprowadzono również trzy 40-godzinne warsztaty umiejętności wychowawczych, w których uczestniczyło 35 osób, realizowano program profilaktyczny „Noe”, w którym udział wzięło 874 uczniów oraz program profilaktyczny „Korekta”, w którym uczestniczyły 384 osoby,
- Towarzystwem Pomocy im. Św. Brata Alberta – przeprowadzono 12 spotkań grupowych, w których uczestniczyło każdorazowo od 7 do 13 osób,
- Akademickim Stowarzyszeniem VERUM – opublikowano materiały poświęcone zagadnieniom profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz promocji zdrowego stylu życia na łamach marcowego numeru Magazynu Studentów GLIWICKI SEMESTR, który wydany został w nakładzie 5000 egzemplarzy – wg badań magazyn dotarł do prawie 16.600 studentów, był rozprowadzany bezpłatnie przez sieć 67 punktów kolportażu, informację o projekcie opublikowano również na stronie internetowej,
- Górnośląskim Stowarzyszeniem „FAMILIA” – przeprowadzono zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych i ich rodzin - 614 grup terapeutycznych i 8 sesji wyjazdowych (1783 godzin zajęć terapeutycznych i 1986 godzin pracy terapeutów, średnio w zajęciach uczestniczyło 6-9 osób,
- Klubem Abstynentów „KROKUS” – pomoc terapeutyczna realizowana poprzez Grupę Wsparcia (44 spotkania - 579 osób), Grupę Nawroty (59 spotkań – 832 osoby), grupę dla osób współuzależnionych i ofiar przemocy (48 spotkań – 442 osoby), grupę DDA (46 spotkań – 590 osób oraz grupy samopomocowe (ok. 500 osób),
- Gliwickim Towarzystwem Koszykówki – zorganizowano zajęcia sportowe dla uczniów szkół podstawowych z terenu miasta Gliwice - łącznie odbyło się 305 zajęć, w których uczestniczyło 151 dzieci, zorganizowano dla nich również turnieje, konkursy, zawody i mini-mecze towarzyskie.

Zawarte zostały umowy na prowadzenie 8 świetlic przy stowarzyszeniach i parafiach, stwarzających warunki sprzyjające zwiększaniu dostępności pomocy dla dzieci i młodzieży (uczestnicy - 263 dzieci).

W 17 szkolnych świetlicach socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym sfinansowano programy profilaktyczne, w których uczestniczyło 469 dzieci. W ramach realizowanego zadania zorganizowano kolonie letnie z programem profilaktycznym dla 270 dzieci.

W ramach realizacji Programu Miasto Gliwice zleciło i sfinansowało:

- szkolenie Sieci Edukatorów Profilaktyki FASD pt. „Dziecko z FASD – standardy postępowania i terapii”,
- emisję reklamy kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” na tablicach LED,
- akcję plenerową „Sekunda”.

Ponadto Miasto Gliwice było uczestnikiem ogólnopolskich kampanii:

- „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, w której brało udział 31 szkół z terenu miasta Gliwice - na potrzeby realizacji kampanii zakupiono materiały edukacyjne w postaci broszur, ulotek i plakatów, które rozesłano do szkół i świetlic,

- informacyjno - edukacyjnej „Prowadzę – jestem trzeźwy” - do realizacji tej kampanii zakupiono breloczki, plakaty na autobusy i wieszaki na torebki z logo kampanii.

W Miejskim Serwisie Informacyjnym publikowano także artykuły i informacje związane z tematyką profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zwana dalej Komisją

Komisja przeprowadziła rozmowy motywujące z 379 osobami, w tym:

- 117 osób podpisało zobowiązanie do podjęcia leczenia w Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień w Gliwicach,
- 13 osób nie wyraziło zgody na leczenie,
- 107 osób to osoby współuzależnione, którym Komisja udzieliła informacji gdzie szukać pomocy psychologicznej i prawnej oraz inne osoby, którym udzielono informacji na temat sposobu i trybu leczenia,
- 142 osoby zostały poddane kontroli w zakresie kontynuowania terapii.

Badaniu biegłych sądowych psychologa i psychiatry poddało się 75 osób.

Komisja skierowała do Sądu Rejonowego w Gliwicach 19 wniosków z prośbą o wgląd w sytuację dzieci w rodzinach z problemem alkoholowym. Do Sądu Rejonowego w Gliwicach uchwałą Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych skierowano 158 wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego oraz 28 wniosków o wycofanie sprawy o leczenie odwykowe z uwagi na zgon osoby uzależnionej lub niemożność ustalenia aktualnego miejsca pobytu.

Komisja zaopiniowała 200 wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz skontrolowała 94 lokale pod względem przestrzegania przepisów ustawy.

Ośrodek Pomocy Społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Gliwicach w roku 2010 udzielił pomocy materialnej 346 rodzinom objętym pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego członka rodziny.

W strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej wraz z hostelem, którego usługi skierowane są między innymi do osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Problemy zgłaszane przez klientów Ośrodka w 2010 r. dotyczyły głównie przemocy w rodzinie, uzależnienia i współuzależnienia oraz konfliktów rodzinnych.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej udziela pomocy psychologicznej, terapeutycznej - indywidualnej i grupowej, prowadzi grupy wsparcia dla ofiar przemocy, prowadzi również warsztaty umiejętności psychospołecznych, treningi umiejętności wychowawczych, asertywności i komunikacji. Ponadto OIK prowadzi działalność interwencyjną - rozeznaje sytuację bezpośrednio w środowisku klientów oraz prowadzi bezpłatne poradnictwo prawne.

W ramach realizacji Programu w świetlicy środowiskowej „Czesio” prowadzone były zajęcia dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym. Świetlica oferowała pomoc w nauce, pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych i osobistych oraz współpracę z rodzinami. Realizowany był także program profilaktyczny „Bliżej Siebie”, którego celem było propagowanie prawidłowych postaw społecznych i zapobieganie uzależnieniom od alkoholu i narkotyków.

Komenda Miejska Policji w Gliwicach

Policja w 2010 r. roku zatrzymała 2 nietrzeźwe osoby poniżej 18 roku życia, które zostały odwiezione do domów rodzinnych. Policja zatrzymała również w pomieszczeniach policyjnych 63 osoby nietrzeźwe, w celu wytrzeźwienia.

Dodatkowo Policja podejmowała następujące działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców:

- w ramach teoretycznych kursów przygotowujących do zdobycia prawa jazdy wprowadzono dodatkowe zajęcia dotyczące edukacji na temat wpływu alkoholu na organizm kierowcy oraz obliczania stężenia alkoholu we krwi,
- przeprowadzono program edukacji społecznej na temat bezpieczeństwa na drogach poprzez wydawanie ulotek, plakatów oraz udziału w kampaniach lokalnych.

Sąd Rejonowy w Gliwicach

Sąd Rejonowy w Gliwicach realizował zadania związane z Programem poprzez kuratorów sądowych w formie wywiadów środowiskowych i indywidualnego nadzoru nad rodzinami, w których występował problem alkoholowy. Kuratorzy również zgłaszają do leczenia osoby z rodzin, nad którymi sprawują nadzór.

Izba Wyrzeźwień

Izba Wyrzeźwień, działająca w strukturach Miejskiego Zarządu Usług Komunalnych prowadzi Punkt Konsultacyjny, Telefon Zaufania, grupy terapeutyczne oraz świadczy bezpłatne porady prawne. W 2010 r. w Izbie zatrzymano do wyrzeźwienia 2.788 osób, w tym 39 osób nieletnich.

Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin

Zadaniem psychologów pracujących w Punkcie Konsultacyjnym jest udzielanie wsparcia osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej oraz zachęcenie do zmiany dotychczasowego trybu życia, a także:

- nawiązanie pierwszego kontaktu z osobami dotkniętymi problemem alkoholowym,
- udzielenie wsparcia emocjonalnego,
- informowanie o metodach leczenia uzależnień,
- motywowanie do poddania się leczeniu odwykowemu,
- udzielenie informacji o placówkach świadczących profesjonalną pomoc.

Działalność punktu w 2010 r. przedstawiona w liczbach to:

- 591 porad dla 530 osób uzależnionych od alkoholu,
- 11 porad dla 10 dorosłych członków rodziny z problemem alkoholowym,
- 29 porad dla 29 ofiar przemocy,
- 111 porad dla 95 sprawców przemocy w rodzinie.

Na terenie Gliwic funkcjonuje także Klub Integracji Społecznej - w 2010 r. w zajęciach Klubu uczestniczyło 2.307 osób, w tym 129 osób uzależnionych od alkoholu.

Klub Integracji Społecznej realizuje program integracji społeczno - zawodowej dla osób długotrwale bezrobotnych i znajdujących się w krytycznej sytuacji życiowej. Dla każdej z tych osób opracowywany jest indywidualny program rozwoju zawodowego, realizowany w oparciu o profesjonalne poradnictwo zawodowe, socjalne, psychologiczne i prawne.

Pomoc dla osób z problemami alkoholowymi na terenie Miasta Gliwice udzielana była w 4 placówkach specjalistycznych: poradniach/przychodniach terapii uzależnień od alkoholu i współuzależnienia lub poradniach leczenia uzależnień: Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień, Poradni Psychologicznej „Partner”, NZOZ „Feniks” oraz NZOZ „PSYCH - MED”.

Ważnym ogniwem systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jest Klub Abstynentów „Krokus” w Gliwicach, który organizuje grupy wsparcia, samopomocowe grupy dorosłych dzieci alkoholików (DDA), organizuje mityngi dla osób wyleczonych i ich rodzin, oraz grupy samopomocowe AA i grupę AL-ANON. Terapia w grupach prowadzona jest przez profesjonalnych terapeutów i skupia się na problemach związanych z nawrotami choroby alkoholowej.

7. Przesłanki realizacji Programu

Zagadnienia związane z uzależnieniem od alkoholu są stale podejmowane na różnych płaszczyznach życia społecznego. Alkoholizm należy do negatywnych zjawisk obejmujących zasięgiem wszystkie grupy społeczne.

Nowoczesne rozumienie profilaktyki problemów zakłada jak najpełniejszą współpracę pomiędzy instytucjami i grupami odpowiedzialnymi za proces rehabilitacji. Bardzo ważne jest również włączenie w ten proces środowisk samych osób uzależnionych i ich rodzin.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wskazuje, że zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności poprzez:

- 1) tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu,
- 2) działalność wychowawczą i informacyjną,

- 3) ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju,
- 4) ograniczanie dostępności alkoholu,
- 5) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu,
- 6) zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie,
- 7) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Podstawą do efektywnej realizacji celów i przedsięwzięć *Miejskiego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2012* są następujące założenia:

- profilaktyka powinna stanowić interdyscyplinarny, długookresowy proces promocji zdrowia i zapobiegania uzależnieniu od alkoholu,
- podejmowane działania powinny mieć charakter wielokierunkowy i dostosowany do specyfiki środowiska lokalnego,
- konieczna jest dobra współpraca struktur samorządowych z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

8. Cel strategiczny, cele operacyjne i przedsięwzięcia Programu

CEL STRATEGICZNY

Ograniczenie rozmiaru szkód związanych z nadużywaniem alkoholu oraz działania zapobiegawcze i prewencyjne w celu zmniejszenia skutków negatywnych zjawisk społecznych

CEL OPERACYJNY 1

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu

Przedsięwzięcia:

1. Zwiększenie dostępności leczenia osób uzależnionych od alkoholu w zakładach opieki zdrowotnej – lecznictwo ambulatoryjne.
2. Prowadzenie programów terapeutycznych, wspierających, motywujących i podtrzymujących abstynencję w ramach pomocy osobom uzależnionym oraz osobom po przebytych podstawowym programie terapii.
3. Przeprowadzanie rozmów motywujących do podjęcia leczenia dobrowolnego osób zgłaszanych do objęcia przymusowym leczeniem.
4. Popularyzowanie informacji o szkodliwości nadmiernego spożywania alkoholu i zagrożeniach związanych z chorobą alkoholową dla różnych grup społecznych.

Mierniki:

- odsetek osób podejmujących leczenie po przeprowadzeniu rozmów motywacyjnych
- liczba uczestników programów terapeutycznych dla osób uzależnionych oraz osób po odbyciu programu terapii
- liczba publikacji oraz innych rozpowszechnianych materiałów o szkodliwości nadmiernego spożywania alkoholu i zagrożeniach związanych z chorobą alkoholową dla różnych grup społecznych

CEL OPERACYJNY 2

Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie

Przedsięwzięcia:

1. Prowadzenie punktu informacyjno – konsultacyjnego, realizującego następujące zadania:
 - motywowanie i informowanie o możliwościach leczenia osób uzależnionych,
 - motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie do zmiany szkodliwego wzorca picia,
 - udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom osób uzależnionych,
 - udzielanie pomocy prawnej w sytuacji problemów rodzinnych w związku z nadużywaniem alkoholu,
2. Prowadzenie telefonu zaufania dla osób z problemem uzależnienia i ich rodzin.
3. Motywowanie osób współuzależnionych do podjęcia terapii.
4. Dofinansowanie działań i programów związanych z opieką psychospołeczną i prawną dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.
5. Doskonalenie systemu działania i właściwego reagowania wobec dzieci i młodzieży żyjących w rodzinach dysfunkcyjnych, w których występuje uzależnienie od alkoholu.

Mierniki:

- liczba osób korzystających z oferty punktu informacyjno-konsultacyjnego
- liczba osób korzystających z usług telefonu zaufania
- liczba realizowanych programów opieki psychospołecznej dla rodzin z problemem alkoholowym

CEL OPERACYJNY 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych

Przedsięwzięcia:

1. Wspieranie funkcjonowania świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych.
2. Finansowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym.
3. Finansowanie obozów i kolonii z programem profilaktycznym dla dzieci uczęszczających w ciągu roku na zajęcia w świetlicach socjoterapeutycznych i opiekuńczo – wychowawczych.
4. Prowadzenie w formie programów profilaktycznych zajęć pozalekcyjnych z wykorzystaniem różnych form oddziaływań o charakterze psychologiczno-pedagogicznym i edukacyjno-informacyjnym z zakresu profilaktyki uzależnień.

5. Wdrażanie programów profilaktyczno – interwencyjnych dla młodzieży nadużywającej alkoholu.
6. Realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci ze szkół podstawowych.
7. Prowadzenie kampanii edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych dla różnych grup społecznych.
8. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie klubów abstynenta oraz innych form działań pomocowych poza terapią, których odbiorcami są osoby uzależnione i ich rodziny.
9. Podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.
10. Podejmowanie działań na rzecz trzeźwości w miejscu pracy.
11. Udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych poświęconych profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
12. Realizacja Programu Aktywnego Przeciwdziałania Alkoholizmowi poprzez:
 - a. tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb związanych z kulturą fizyczną, w szczególności utrzymanie i zwiększenie liczby obiektów sportowych i terenów rekreacyjnych,
 - b. tworzenie nowych osiedlowych placów zabaw oraz stałe odnawianie bazy urządzeń i sprzętu sportowego,
 - c. tworzenie warunków do powstawania alternatywnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, świetlic, klubów sportowych itp. oraz stałe odnawianie wyposażenia placówek w potrzebny sprzęt i urządzenia sportowe,
 - d. finansowanie i dofinansowanie modernizacji i remontów obiektów sportowych oraz ich wyposażenia.
13. Uczestnictwo w działaniach mających na celu wyrównywanie deficytów emocjonalnych dzieci i młodzieży.

Mierniki:

- liczba świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo wychowawczych oraz liczba uczestników zajęć tych świetlic
- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych dla dzieci oraz liczba uczestników programów
- liczba obozów i kolonii z programem profilaktycznym dla dzieci uczęszczających na zajęcia w świetlicach socjoterapeutycznych i opiekuńczo – wychowawczych oraz liczba uczestników tych obozów i kolonii
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w pozalekcyjnych zajęciach sportowych
- liczba i rodzaj zrealizowanych projektów edukacyjnych dla różnych grup społecznych
- liczba zrealizowanych projektów na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców
- liczba zrealizowanych projektów na rzecz trzeźwości w miejscu pracy

CEL OPERACYJNY 4

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych

Przedsięwzięcia:

1. Doskonalenie lokalnego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych we wszystkich obszarach działań, w szczególności: edukacji, promocji zdrowego trybu życia, leczenia odwykowego, terapii i rehabilitacji społecznej oraz pomocy społecznej.

2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami realizującymi projekty w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

3. Umożliwienie organizacjom pozarządowym pozyskania środków z budżetu miasta na dofinansowanie realizowanych zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podniesienia efektywności działań.

4. Finansowanie lub dofinansowanie szkoleń w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, mających na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych osób realizujących zadania Programu, w szczególności: członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracowników placówek oświatowych, świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo – wychowawczych, pedagogów, funkcjonariuszy policji i straży miejskiej.

5. Prowadzenie systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie Miasta Gliwice w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

6. Monitorowanie skali problemów alkoholowych w środowisku lokalnym.

Mierniki:

- liczba organizacji pozarządowych i innych partnerów realizacji zadań Programu
- liczba zorganizowanych szkoleń oraz liczba uczestników szkoleń dla pracowników jednostek zajmujących się profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi
- liczba opracowań dotyczących problemów alkoholowych w Gliwicach

CEL OPERACYJNY 5

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ograniczanie dostępności alkoholu

Przedsięwzięcia:

1. Kontrola przestrzegania i warunków korzystania z zezwoleń przez sprzedawców alkoholu.
2. Wspólne akcje służb porządkowych i GKRPA dotyczące przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia i osobom nietrzeźwym.
3. Stosowanie zasad usytuowania na terenie Miasta Gliwice miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zgodnie z Uchwałą Nr IV/48/2003 rady Miejskiej w Gliwicach z 23 stycznia 2003 roku w sprawie określenia zasad usytuowania na terenie miasta Gliwice miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Miernik:

- liczba kontroli przestrzegania zasad sprzedaży alkoholu

CEL OPERACYJNY 6

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin

Przedsięwzięcie:

1. Wspieranie działalności klubu integracji społecznej.

Miernik:

- odsetek osób z problemem alkoholowym będących uczestnikami klubu

9. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych została powołana Zarządzeniem Prezydenta Miasta Gliwice Nr 619/2011 z dnia 24.05. 2011 r.

W jej skład wchodzi 12 osób.

W ramach Komisji działają dwa zespoły:

- Zespół ds. leczenia odwykowego – zajmuje się problemem nadużywania alkoholu przez mieszkańców Gliwic.
- Zespół kontrolujący placówki handlowe – kontroluje placówki handlowe prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych.

Członkowie komisji posiadają podstawową wiedzę z zakresu:

- uzależnienia, jego wpływu na funkcjonowanie rodziny z problemem alkoholowym oraz metod leczenia,
- sytuacji dzieci z rodzin z problemem alkoholowym,
- zjawiska przemocy domowej i współdziałania służb w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- oddziaływań profilaktycznych realizowanych w środowisku szkolnym, rodzinnym i wśród społeczności lokalnej,
- budowanie gminnego programu w oparciu o diagnozę lokalnych problemów, potrzeb i zasobów,
- prowadzenia kontroli punktów sprzedaży w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia.

Członkowie komisji co najmniej raz w roku uczestniczą w szkoleniach z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zakresem swojego działania obejmuje teren Miasta Gliwice – planuje, inicjuje, koordynuje i ocenia działalność w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- za udział w posiedzeniu Komisji przysługuje wynagrodzenia wypłacane na podstawie listy obecności z posiedzenia Komisji,
- wysokość wynagrodzenia wynosi 10% minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w danym roku.

10. Beneficjenci Programu

Problemy wynikające z nadużywania alkoholu dotyczą swoimi skutkami znaczną część społeczeństwa, dlatego Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gliwic, którzy spotykają się z nadużywaniem alkoholu i jego konsekwencjami oraz do wszystkich osób zainteresowanych tą problematyką.

W szczególności beneficjentami programu są:

- osoby uzależnione od alkoholu,
- rodziny, w których występuje problem alkoholowy,
- dorosłe osoby współuzależnione,
- wybrane grupy społeczne (m.in. kierowcy, sprzedawcy),
- pracownicy instytucji zajmujący się zawodowo przeciwdziałaniem alkoholizmowi oraz rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a szczególnie kuratorzy zawodowi, policjanci, pedagodzy, psychologowie, pracownicy socjalni, terapeuci, pracownicy placówek opiekuńczo - wychowawczych, przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych),
- instytucje i organizacje pozarządowe, działające w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

11. Podmioty realizujące Program

- Urząd Miejski Gliwice, w szczególności Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Wydział Edukacji, Wydział Przedsiębiorstw Gospodarczych i Usług Komunalnych,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Gliwicach, w szczególności Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- placówki oświatowe w Gliwicach,
- uczelnie wyższe,
- placówki opiekuńczo – wychowawcze w Gliwicach,
- Miejski Zarząd Usług Komunalnych - Izba Wytrzeźwień w Gliwicach,
- Komenda Miejska Policji w Gliwicach,
- Straż Miejska w Gliwicach,
- Kuratorium Oświaty w Katowicach - Oddział w Gliwicach,
- Sąd Rejonowy w Gliwicach,
- Prokuratura Rejonowa w Gliwicach,
- placówki służby zdrowia w Gliwicach,
- organizacje pozarządowe działające na terenie Miasta Gliwice,
- inne podmioty działające w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

12. Źródła finansowania

Realizacja *Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2012* prowadzona będzie w oparciu o środki własne miasta Gliwice uzyskane z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Plan wydatków związanych z realizacją Programu w 2012 roku zostanie określony w uchwale budżetowej na 2012 rok.

13. Oczekiwane efekty realizacji Programu

W sferze ukierunkowanej na wsparcie instytucji i partnerów społecznych efektem programu będzie poprawa skuteczności funkcjonowania tych podmiotów, zwiększenie oferty, lepsza koordynacja działań, większa otwartość na problemy wynikające z wykluczenia społecznego i upowszechnienie rozwiązań służących wyrównywaniu szans osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu. Kolejną ważną kwestią jest stworzenie funkcjonalnego oraz dostosowanego do potrzeb systemu informacji. Za istotny efekt realizacji projektu przyjmuje się skoordynowanie i usprawnienie przepływu informacji kierowanych do osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu.

Ponadto zakłada się następujące efekty realizacji Programu:

- podniesienie kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób działających w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- poszerzenie współpracy partnerów działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- zwiększenie dostępności profesjonalnej terapii i rehabilitacji dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin,
- realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych,
- przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez realizację programów readaptacji społecznej

14. Zasady realizacji Programu

Zadania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2012 dotyczą bezpośrednio profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Projekt Programu został pozytywnie zaopiniowany przez instytucje i organizacje pozarządowe realizujące w mieście zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Za nadzór i koordynację prac nad przygotowaniem oraz realizacją Programu oraz za gospodarowanie środkami budżetu miasta na finansowanie zadań Programu odpowiedzialny jest Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Gliwicach.

Program jest dokumentem otwartym i może zostać zmodyfikowany w zależności od potrzeb.

15. Monitoring

Monitoring będzie polegał na bieżącej ocenie skuteczności działań określonych w Programie. Na monitoring składać się będą następujące działania:

- bieżące gromadzenie danych statystycznych oraz informacji dotyczących realizacji Programu,
- ocena stopnia wykonania przyjętych założeń,
- analiza przyczyn rozbieżności między założeniami a stanem faktycznym oraz identyfikacja sfer wymagających zmiany działań,
- planowanie zmian w Programie na rok następny oraz wdrożenie zmodyfikowanych celów działań.

Planuje się także działania informacyjno-promocyjne dotyczące Programu, które będą miały na celu dotarcie z informacjami o założeniach Programu do partnerów i potencjalnych beneficjentów, kształtowanie pozytywnego obrazu przedsięwzięcia oraz wywołanie zainteresowania proponowanymi w programie działaniami.

Promocja prowadzona będzie na każdym etapie realizacji programu poprzez internet i prasę lokalną. Ponadto zostanie sporządzony raport z całości realizacji Programu.

Przewodniczący

Rady Miejskiej w Gliwicach

Zbigniew Wygoda